

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2022-6-013 **Soruşturma/Taahhüt**
Karar Sayısı : **22-41/587-247**
Karar Tarihi : 08.09.2022

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Şükran KODALAK, Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK,
Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Mehmet Yavuz GÜNER, Elif Nurdan ŞARBAK,
Alican KORKMAZ, Berat Hilal ÖZTEPE, Büşra ALKAN

C. ŞİKAYET EDEN : - HOP Teknoloji A.Ş.
Temsilcisi: Av. M. Hakan ÇINAR
İlkbahar Mah. 621. Sk. Galip Erdem Cad. No:17 Oran/Ankara

**D. BAŞVURAN
TARAF**

: - Martı İleri Teknoloji A.Ş.
Temsilcileri: Av. İlmütluhan SELÇUK, Av. Gizem EDİN
Ebulula Mardin Cad. No:57 Akatlar/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 21.07.2022 tarihli ve 22-33/527-M sayılı kararı uyarınca Martı İleri Teknoloji A.Ş. hakkında yürütülmekte olan soruşturma kapsamında, tarafça sunulan taahhütlerin değerlendirilmesi.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 11.09.2020 tarih ve 9653 sayılı ile intikal eden ve HOP Teknoloji A.Ş. tarafından yapılan başvuruda özetle; Martı İleri Teknoloji A.Ş.'nin (MARTI) ilgili ürün pazarında hakim durumda bulunduğu ve dışlayıcı eylemleri ile hakim durumunu kötüye kullandığı iddia edilmiştir. Bu başvuru üzerine Rekabet Kurulu (Kurul) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun) hükümleri çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına 22.10.2020 tarih ve 20-47/646-M sayılı ile karar vermiştir.
- (3) Bu Kurul kararının iptali istemiyle şikayetçinin açtığı davada Ankara 8. İdare Mahkemesi, 28.02.2022 tarih ve 2020/2396 E., 2022/471 K. sayılı kararı ile, davacının iddialarıyla ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti bakımından önaraştırma yapılmasına karar verilmesi gerekirken, belirtilen sürece uyulmaksızın doğrudan herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığından bahisle Kurul kararını iptal etmiştir.
- (4) İptal kararının gereğinin yerine getirilmesini teminen Kurul 14.04.2022 tarih ve 22-17/285-M sayılı ile, MARTI'nın ilgili ürün pazarında hâkim durumda bulunduğu ve hâkim durumunu kötüye kullanmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar vermiştir.
- (5) Yapılan önaraştırma sonucunda düzenlenen 06.07.2022 tarih ve 2022-6-013/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu 21.07.2022 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 22-33/527-M sayılı ile MARTI hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Soruşturma Bildirimi 04.08.2022 tarih ve 47640 sayılı yazı ile MARTI'ya gönderilmiştir.
- (6) Yürütülmekte olan soruşturma kapsamında Kurum kayıtlarına 25.08.2022 tarih ve 30596 sayılı ile intikal eden yazıyla, MARTI, soruşturma konusu rekabetçi endişeleri

bertaraf etmek amacıyla taahhüt sunma talebinde bulunmuştur. Söz konusu talep, Kurulun 25.08.2022 tarihli toplantısında değerlendirilerek taahhüt görüşmelerine başlanmasına 22-39/557-M sayı ile karar verilmiştir. Sürecin devamında MARTI'nın taahhüt metni 29.08.2022 tarih ve 30694 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu metin üzerine hazırlanan 05.09.2022 tarih ve 2020-6-013/BN-04 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (7) **G. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notunda; MARTI'nın sunmuş olduğu taahhüt paketinin önaraştırma ve soruşturma safhasında tespit edilen rekabet sorunlarını giderme hususunda elverişli olduğu, dolayısıyla nihai taahhüt metninin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 43. maddesinin üçüncü fıkrası ile 2021/2 sayılı Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Önerilerde ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ'in (2021/2 sayılı Tebliğ) 14. maddesinin birinci fıkrası uyarınca bağlayıcı hale getirilerek soruşturma sürecinin sonlandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Rekabetçi Endişeler

- (8) Dosya kapsamında ele alınan temel rekabetçi endişe özetle, MARTI'nın maliyet altı fiyatlandırma davranışı ile rakiplerini dışlayarak rekabet karşıtı piyasa kapamanın oluşmasına sebep olup olmadığı hususudur. Türkiye ve Ankara, İstanbul ile İzmir için toplam skuter sayısı ve toplam gelir bazında yapılan analizde MARTI'nın pazara ilk giren teşebbüs olmanın verdiği avantajla özellikle ilk dönemlerde oldukça yüksek pazar payına sahip olduğu, sonraki dönemlerde ise sürüş dakikası bakımından her üç ilde de pazarda liderliğini sürdürdüğü görülmüş ve pazar gücüne sahip olabileceği değerlendirilmiştir. MARTI'nın (.....) döneminde Ankara'daki; (.....) döneminde İstanbul'daki ve (.....) döneminde İzmir'deki ortalama maliyeti ile ortalama fiyatının karşılaştırılması sonucunda, teşebbüsün ortalama fiyatının ortalama maliyetinin altında kaldığı dönemlerin olduğu görülmüştür. Bu kapsamda maliyet altı fiyatlandırma davranışının, MARTI'nın rakiplerini dışlayarak rekabet karşıtı piyasa kapamanın oluşmasına sebep olabileceğine yönelik şüphe oluşmuştur.

H.2. Taahhüt Metni

- (9) Maliyet altı fiyatlandırma davranışı ile rakiplerini dışlayarak olası rekabet sorunu yaratmasına yönelik olarak MARTI'nın 29.08.2022 tarih ve 30694 sayılı yazıyla sunduğu taahhüt metninde;
1. 30 Nisan 2022 itibarıyla, e-skuter sürüş dakikası bakımından MARTI'nın payının %(.....) ve üstü olduğu (.....) illerinde, teşebbüsün ilgili ildeki e-skuter sürüş başı (.....) ortalama gelirlerinin, ilgili ile ilişkin aynı dönemde sürüş başına (.....) ortalama kaçınılabilir (değişken) maliyetlerinin ("OKM") üzerinde olacağı,
 2. Yapılacak hesaplamalarda; e-skuter ömrünün (.....) ay olarak esas alınacağı ve e-skuterlerin buna göre giderleştirileceği, OKM hesabında (.....) baz alınacağı ancak (.....) gibi sabit maliyetlerin dikkate alınmayacağı,
 3. Taahhüdün 1 Ekim 2022 tarihinden itibaren (.....) süre ile uygulanacağı,
 4. Bağımsız mali danışman (.....) tarafından yapılacak hesaplamada;
 - İlk hesaplamanın tarihi olan (.....) itibarıyla, son (.....) dönem olan (.....) arası dönemde MARTI'nın (.....) illerinde ayrı ayrı olarak e-skuter işinden

elde etmiş olduğu net gelirlerin (brüt satışlardan iskontolar ve iadelerin çıkarılması) hesaplanacağı, iller bazındaki bu net gelirlerin aynı (.....) dönemdeki ilgili il bazında (.....) bölüneceği ve il bazında (.....) ortalama gelirin hesaplanacağı (.....),

- Akabinde aynı dönemde (.....) MARTI'nın (.....) illerinde ayrı ayrı e-skuter işindeki OKM'sinin hesaplanacağı (.....)¹ ve e-skuter işine ilişkin ulaşılan il bazında (.....) aylık değişken maliyet toplamının aynı (.....) dönemdeki toplam il bazında (.....) bölüneceği (.....),
- Bağımsız danışman tarafından, her bir il (.....) bazında, ilgili ilin (.....) ilgili ilin (.....) çıkartılarak, bunun pozitif olup olmadığının iller bazında tespit edileceği,
- Bağımsız danışman tarafından, bu şekilde hesaplamanın, (.....) takip eden (.....) gün içinde, (.....) illeri için ayrı ayrı olarak (.....) tarihleri itibarıyla yapılacağı,

5. Taahhüdün yerine getirildiğini gösterir analizin (.....) taahhüt döneminin bitmesini takip eden 30 gün içinde Kuruma yazılı olarak sunulacağı

hususları ifade edilmiştir.

H.3. 4054 sayılı Kanun'un 43. Maddesi ve 2021/2 sayılı Tebliğ Kapsamında Değerlendirme

(10) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir:

“Yürütülmekte olan bir önaraştırma ya da soruşturma sürecinde 4 üncü veya 6 ncı madde kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birliklerince taahhüt sunulabilir. Kurul söz konusu taahhütler yoluyla rekabet sorunlarının giderilebileceğine kanaat getirirse bu taahhütleri ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birlikleri açısından bağlayıcı hale getirerek soruşturma açılmamasına veya açılmış bulunan soruşturmaya son verilmesine karar verebilir. Rakipler arasında fiyat tespiti, bölge veya müşteri paylaşımı ya da arz miktarının kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlallerle ilgili olarak taahhüt kabul edilmez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından çıkarılan tebliğ ile belirlenir.”

(11) Bu doğrultuda yürürlüğe giren 2021/2 sayılı Tebliğ'in “Kapsam” başlıklı 2. maddesi ise şu şekildedir:

“Bu Tebliğ; açık ve ağır ihlaller hariç olmak üzere, 4054 sayılı Kanunun 4 üncü veya 6 ncı maddesi kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak ilgili teşebbüslerce ya da teşebbüs birliklerince sunulan taahhütleri kapsamaktadır.”

(12) Bununla birlikte 2021/2 sayılı Tebliğ'in “Tanımlar” başlıklı 4. maddesi açık ve ağır ihlallere konu olan hususları;

“Bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet doğrudan ya da dolaylı olarak engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan;

1) Rakip teşebbüsler arasında fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarının paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danışıklı hareket, gelecekte uygulanması planlanan fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgilerin paylaşılması,

¹ İller özelinde (e-skuter amortismanı dahil) operasyonel maliyetler; (.....). Bağımsız denetçi tarafından bu kalemler dikkate alınacaktır.

2) Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arası ilişkide alıcının sabit veya asgari satış fiyatının belirlenmesi

konularında gerçekleşen anlaşma ve/veya uyumlu eylemler ile bu konulara ilişkin teşebbüs birliği karar ve eylemleri”

olarak düzenlemiştir.

- (13) Dosya konusu rekabetçi endişe, Tebliğ'in 4. maddesinde sayılan açık ve ağır ihlal niteliğinde olmadığından taahhüt sürecine konu olabilmektedir.
- (14) Diğer yandan, taahhüt müessesesinin işlerliği bakımından 2021/2 sayılı Tebliğ, taahhüt sunma taleplerinin Kuruma iletebileceği süreyi sınırlamaktadır. 2021/2 sayılı Tebliğ'in "Taahhüt Sürecinin Başlatılması" başlıklı 5. maddesi;

“(1) Haklarında yürütülen bir incelemeye taahhütle son verilmesini isteyen taraflar, önaraştırma veya soruşturma sürecinde taahhüt sunma talebinde bulunabilirler. Soruşturma sürecindeki taahhüt sunma talepleri Kanununun 43 üncü maddesinin ikinci fıkrası kapsamında yapılan soruşturma bildiriminden itibaren üç ay içinde Kuruma iletilir. Bu süre geçtikten sonra Kuruma iletilen taahhüt sunma talepleri dikkate alınmaz.

(2) Taraflar, taahhüt sunma taleplerini yazılı şekilde Kuruma ileterek taahhüt sürecini başlatır.”

hükmünü içermektedir.

- (15) Soruşturma Bildiriminin MARTI tarafından 05.08.2022 tarihinde tebellüğ edildiği, taahhüt başvurusunun ise 25.08.2022 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal ettiği görülmektedir. Bu kapsamda 2021/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca teşebbüsün taahhüt başvurusu süresi içinde yapılmıştır.
- (16) 2021/2 sayılı Tebliğ'in "Taahhüdün niteliği" başlıklı 9. maddesinin ikinci fıkrasında "Taahhüt rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olmalıdır ..." denilmektedir.
- (17) MARTI tarafından verilen taahhüdün 1. maddesinde, düzenlemenin, e-skuter sürüş dakikası bakımından MARTI'nın payının %(.....) ve üstü olduğu belirlenen (.....) illerine yönelik olduğu görülmektedir. (.....); e-skuter sürüş adedi, mesafe ve dakika bazında toplam Türkiye pazarının en az %(.....) oluşturduğu dikkate alındığında, sunulan taahhüdün kapsamının yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte söz konusu illerde MARTI'nın maliyet altı fiyatlama davranışı ile rekabet karşıtı piyasa kapamaya sebep olabileceği yönündeki rekabetçi endişe, teşebbüsün ilgili illerdeki e-skuter sürüş başına (.....) ortalama gelirlerinin, ilgili ile ilişkin aynı dönemde sürüş başına (.....) OKM'nin üzerinde olacağına yönelik taahhüdü ile giderilecek, böylece rakiplerin dışlanması veya faaliyetlerinin zorlaşması önlenecek ve pazara giriş engeli yaratılmayacaktır.
- (18) Bunun yanında yine taahhüt metninin 1. maddesinde, hesaplamalarda ortalama gelire ve ortalama kaçınılabilir maliyete ulaşmak için (söz konusu kalemlerin ilgili dönemdeki e-skuter sürüş sayısına oranlanması suretiyle) ilgili dönemdeki e-skuter sürüş sayısının kullanılacağı belirtilmiştir. Sürüş sayısı üzerinden yapılan analizler; her sürüşün maliyeti, geliri ve net karlılığı konusunda sürüş dakikası ile karşılaştırıldığında daha isabetli olacaktır. Nitekim sürüş dakikası üzerinden yapılacak bir analiz, sürüş yapılan lokasyonun yol şartları, ilgili dönemdeki hava şartları ve sürücünün ağırlığı gibi birçok faktörün sürüş süreci boyunca değişkenlik göstermesi nedeniyle sağlıklı sonuçlar

vermeyecektir. Dolayısıyla yapılacak ortalama hesaplarında e-skuter sürüş sayısının kullanılması yerinde bulunmaktadır.

- (19) Taahhüt metninin 2. maddesinde ise, hesaplamalarda (.....) ilgili il özelinde operasyonel giderlerin baz alınacağı ancak (.....) sabit maliyetlerin dikkate alınmayacağı ifade edilmektedir. Bu kapsamda, hesaplamalarda dikkate alınacak maliyet kalemleri dosya konusu e-skuter pazarının özellikleri bakımından uygundur.
- (20) Taahhüt metninin 3. maddesine göre, taahhüt (.....) tarihinden itibaren (.....) süre ile uygulanacaktır. E-skuter pazarı henüz yeni ve halen gelişmekte olan bir pazardır. Bu anlamda pazar paylarının sürekli ve çok hızlı bir şekilde değişmekte olduğu görülmektedir. Dolayısıyla altı aylık taahhüt süresi, pazarın koşulları ve mevcut rekabetçi endişeler çerçevesinde uygun bulunmaktadır.
- (21) Son olarak taahhüt metninin 4. ve 5. maddelerinde, taahhüdün bağımsız mali danışmanlık şirketi olan (.....) tarafından denetleneceği ve taahhüdün yerine getirildiğini gösterir analizin (.....) taahhüt döneminin bitmesini takip eden 30 gün içinde Kuruma yazılı olarak sunulacağı ifade edilmektedir. Bu anlamda, taahhüdün yerine getirip getirilmediğinin izlenmesi ve değerlendirilmesi mümkün olacaktır.
- (22) Sonuç olarak, taahhüt metni ve taahhüt maddeleri genel olarak değerlendirildiğinde; sunulan taahhütlerin, rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olduğu kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Rekabet Kurulunun 21.07.2022 tarih ve 22-33/527-M sayılı kararı uyarınca yürütülmekte olan soruşturma kapsamında; Martı İleri Teknoloji A.Ş.'nin 29.08.2022 tarih ve 30694 sayılı yazı ile sunduğu taahhütlerin dosya kapsamında tespit edilen rekabet sorunlarını giderebilecek olması nedeniyle kabulüne ve ilgili teşebbüs açısından bağlayıcı hale getirilmesine, anılan Kurul kararı uyarınca başlatılan soruşturmanın sonlandırılmasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.